

УДК 61(07.07):355.271

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ЛІЦЕНЗІЙНИХ ІСПИТІВ “КРОК 3” В УМОВАХ РЕЖИМІВ ПІДВИЩЕНОЇ ГОТОВНОСТІ ТА НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ

Т. М. Старча, О. П. Волосовець, І. Є. Булах, Ю. С. П'ятницький

*Міністерство охорони здоров'я України,
Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів
підготовки “Медицина” і “Фармація”*

IMPROVING THE LICENSING EXAMS SYSTEM “KROK 3” IN THE CONDITIONS OF HIGH READINESS AND EMERGENCY REGIMES

T. M. Starcha, O. P. Volosovets, I. Ye. Bulakh, Yu. S. Pyatnytskyi

*Ministry of Public Health of Ukraine,
Testing Centre of Professional Competence of Specialists with Higher Education in training directions
“Medicine” and “Pharmacy”*

У статті висвітлено шляхи вдосконалення системи ліцензійних іспитів “Крок 3” в умовах режимів підвищеної готовності та надзвичайної ситуації.

The article adduces the ways of improving the licensing exams system “Krok 3” in the conditions of high readiness and emergency regimes.

Вступ. Починаючи з 2006 року, для забезпечення контролю за якістю підготовки лікарів в інтернатурі наказом МОЗ України від 20.11.06 № 762 запроваджено медичний ліцензійний іспит “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” (далі – Крок 3. ЗЛП) як складову частину державної атестації при присвоєнні кваліфікації лікаря певної спеціальності. Цей іспит складають всі лікарі-інтерни незалежно від спеціальності, за якою вони навчаються в інтернатурі.

Відповідно до діючої нормативної бази, лікарі-інтерни мають можливість скласти “Крок 3. ЗЛП” двічі на рік (весною та восени) за відповідним Графіком проведення ліцензійних іспитів, який щороку затверджується Міністерством охорони здоров'я України (далі – МОЗ України).

Ліцензійним іспитом “Крок 3. ЗЛП” встановлюється відповідність рівня професійної компетентності кваліфікованих фахівців з вищою освітою (на етапі випуску з інтернатури) вимогам Галузевих стандартів освіти й готовності фахівця розпочати самостійну ефективну та безпечну загальну (неспеціалізовану) медичну практику.

Професійна компетентність у ліцензійному іспиті “Крок 3. ЗЛП” діагностується як вміння застосовувати знання та розуміння основних медичних дисциплін для забезпечення самостійної діагностики, диференційної діагностики та надання допомоги хворому при невідкладних станах, організації допомоги в екстремальних ситуаціях, здійснення протиепідемічних заходів при інфекційних захворюваннях, а також розуміння інших аспектів загальної лікарської підготовки.

Відповідно до затвердженої структури змісту, ліцензійний іспит “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” структурований навколо трьох осей – змістовної осі (загальні питання, невідкладні стани та організація допомоги в екстремальних ситуаціях), осі медичних профілів та осі аспектів діяльності лікаря.

Підготовку та адміністрування ліцензійних іспитів “Крок” здійснює Державна організація “Центр тестування професійної компетентності фахівців з вищою освітою напрямів підготовки “Медицина” і “Фармація” при Міністерстві охорони здоров'я України” (далі – Центр тестування). Разом з тим, кожний вищий навчальний заклад, що здійснює підготовку фахівців галузей знань “Медицина” та “Фармація”, має вплив

на зміст тестових екзаменів ліцензійних іспитів, беручи участь у створенні національного банку тестових завдань (далі – ТЗ). Таким чином відповідальність за якість тестового екзамену ліцензійного іспиту покладається на Центр тестування та вищий навчальний заклад.

Основна частина. На виконання Постанови Верховної Ради України від 17.04.2014 р. “Про додаткові заходи для зміцнення обороноздатності України” та з метою забезпечення належної підготовки лікарів-слухачів закладів післядипломної освіти МОЗ України з питань діагностики та надання медичної допомоги пораненим, ураженим та хворим з бойовою патологією 16.09.2014 р. на засіданні комітетів фахової експертизи тестових матеріалів ліцензійного іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” експертами було включено до структури змісту іспиту субтест “Медична допомога в бойових умовах” (лист ДО “Центр тестування” від 18.09.2014 р. № 211).

Таким чином, згідно з оновленою структурою змісту іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка”, змістовна вісь іспиту містить такі субтести, як: загальні питання, невідкладні стани, організація допомоги в екстремальних ситуаціях та медична допомога в бойових умовах. Субтест “Медична допомога в бойових умовах” у своїй структурі містить три змістовні розділи: “Організація лікувально-евакуаційного забезпечення”, “Медична допомога при бойовій травмі” та “Бойова терапевтична патологія. Бойовий стрес”.

За запитом Центру тестування (лист Центру тестування від 18.09.2014 р. № 211) до первинного банку тестових завдань ліцензійного іспиту “Крок 3. ЗЛП” за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” надійшло 226 авторських тестових завдань від про-

фесорсько-викладацького складу 7 ВМ(Ф)НЗ: Буковинського державного медичного університету (далі – БДМУ), Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова (далі – ВНМУ), Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (далі – ЛНМУ), Національного медичного університету імені О. О. Богомольця (далі – НМУ), ВДНЗУ “Українська медична стоматологічна академія” (далі – УМСА), Харківського національного медичного університету (далі – ХНМУ) та Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (далі – НМАПО).

Відповідно до діючої системи відбору тестових завдань до банку ліцензійних іспитів (наказ МОЗ України від 27.12.1999 р. № 303, зі змінами та доповненнями, внесеними наказом МОЗ України від 28.10.2013 р. № 919) ці тестові завдання пройшли фахову експертизу, на якій експертами профільного закладу післядипломної освіти у сфері військової медицини – Української військово-медичної академії (далі – УВМА) було здійснено корекцію медичного змісту ТЗ з точки зору різних наукових шкіл та остаточне їх редагування, прийнято рішення консенсусом щодо включення кожного тестового завдання до Екзаменаційного банку.

За результатами проведення фахової експертизи до Екзаменаційного банку тестових завдань ліцензійного іспиту “Крок 3. ЗЛП” за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” було включено 112 тестових завдань, відхилено з визначенням причин відхилення – 114 тестових завдань. Зокрема, 61 (53,5 %) ТЗ були відхилені як змістовно некоректні; 43 (37,7 %) ТЗ – як фактові ТЗ; 7 (6,1 %) ТЗ мали технічний дефект, 3 (2,7 %) ТЗ не відповідали меті іспиту (рис. 1).

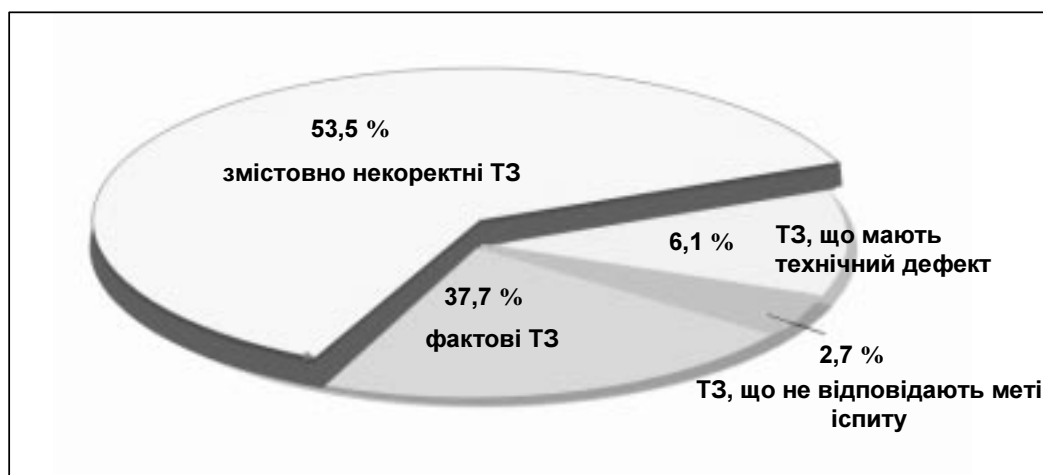

Рис. 1. Причини відхилення ТЗ за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” за результатами проведення фахової експертизи ТЗ.

До екзаменаційного буклета ліцензійного іспиту “Крок 3. ЗЛП” за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” увійшли авторські ТЗ, написані професорсько-викладацьким складом 5 ВМ(Ф)НЗ: БДМУ, ХНМУ, ВНМУ, НМАПО та УМСА (табл. 1).

Таблиця 1. Наповнення екзаменаційного буклета за субтестом “Медична допомога в бойових умовах”

ВНЗ	К-сть ТЗ, %
БДМУ	30
ХНМУ	30
ВНМУ	20
УМСА	10
НМАПО	10

Відповідно до затвердженого МОЗ України Графіка проведення ліцензійних іспитів 24.03.2015 р. лікарі-інтерни *вперше* писали іспит “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” за оновленою структурою змісту іспиту.

Національний показник за результатами складання цього іспиту становить 76,8 %. Лікарі-інтерни, які навчаються на бюджеті, за результатами цього іспиту мають вищі результати, ніж лікарі-інтерни, які навчаються за контрактом. Так, національний показник лікарів-інтернів *бюджетної форми навчання* за результатами складання цього іспиту становить 78,3 %, лікарів-інтернів *контрактної форми навчання* – 74,0 %.

Національний показник результатів складання ліцензійного іспиту “Крок 3. ЗЛП” за субтестами представлено у таблиці 2.

Таблиця 2. Національний показник результатів складання ліцензійного іспиту “Крок 3. ЗЛП” за субтестами. 24.03.2015 р.

Національний показник	Субтести (%)												
	Загальні питання	Невідкладні стани	Організація допомоги в екстремальних ситуаціях	Медична допомога в бойових умовах	Терапевтичний профіль	Хірургічний профіль	Педіатричний профіль	Акушерсько-гінекологічний профіль	Інфекційний профіль	Діагностика та диференціальна діагностика	Лабораторно-інструментальне обстеження	Ведення пацієнта	Профілактика та прогноз стану хворого
76,8	83,8	78,3	72,7	57,4	77,0	74,8	83,0	80,5	72,0	77,8	77,7	75,9	79,2

Проведемо аналіз результатів тестування лікарів-інтернів за субтестом “Медична допомога в бойових умовах”.

1. *Аналіз результатів складання іспиту за ВНЗ.* За результатами тестування, національний показник за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” становить 57,4 %, що на 19,4 % нижче за національний показник за тестом 76,8 % (табл. 3).

Шість ВНЗ – ЗДМУ, ОНМУ, ЛНМУ, СДУ, БДМУ та ДМА мають результати тестування за цим субтестом вищі за національний показник. Зокрема, найвищі результати за цим субтестом мають ЗДМУ (67,9 %), ОНМУ (59,9 %), ЛНМУ (59,8 %) та СДУ (59,7 %).

Решта ВНЗ, що брали участь у тестуванні, – КМУУАНМ, НМУ, УВМА, ЗМАПО, ХМАПО, НМАПО, УМСА, ТДМУ, ІФНМУ, УжНУ, ХНМУ та ВНМУ мають результати за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” нижчі за національний показник.

Національний показник за субтестом “Медична допомога при бойовій травмі” становить 36,2 %, що на 40,6 % нижче за національний показник за тестом 76,8 %.

Вісім ВНЗ – ЗДМУ, СДУ, ЛНМУ, БДМУ, ІФНМУ, ОНМУ, УжНУ та ХНМУ мають результати тесту-

вання за субтестом вищі за національний показник. Зокрема, найвищий результат за цим субтестом має ЗДМУ – 52,2 %.

У решти десяти ВНЗ – ЗМАПО, НМУ, КМУУАНМ, ТДМУ, ХМАПО, НМАПО, ВНМУ, ДМА, УВМА та УМСА показник за субтестом “Медична допомога при бойовій травмі” нижче за національний.

2. *Аналіз результатів складання іспиту за спеціальностями інтернатури.* Результати тестування лікарів-інтернів різних спеціальностей інтернатури представлені у таблиці 4.

Ліцензійний іспит “Крок 3. ЗЛП” склали лікарі-інтерни 35-ти спеціальностей інтернатури. Кількість інтернів певної спеціальності інтернатури коливалась від 2 до 1369.

Найменша кількість інтернів 24 березня 2015 року тестувалися за спеціальностями “Медична психологія” (2 інтерни), “Онкологія” (3 інтерни), “Радіологія-терапія” (3 інтерни). Найбільша – за спеціальностями “Загальна практика – сімейна медицина” (1369 інтернів), “Внутрішні хвороби” (344 інтерни) та “Педіатрія” (247 інтернів).

Середні результати груп інтернів різних спеціальностей інтернатури за субтестом “Медична допомога

Таблиця 3. Результати складання ліцензійного іспиту “Крок 3.ЗЛП” лікарями-інтернами за субтестом “Медична допомога в бойових умовах”. 24.03.2015 р.

Рангове місце ВНЗ за субтестом “Мед. допомога в бойових умовах”	К-сть інтернів	Медична допомога в бойових умовах (%)	За структурою (%)		
			Організація лікувально-евакуаційного забезпечення	Медична допомога при бойовій травмі	Бойова терапевтична патологія. Бойовий стрес
ЗДМУ	160	67,9	75,1	52,2	66,5
ОНМУ	368	59,9	67	38	62,8
ЛНМУ	446	59,8	67	40,6	60,8
СДУ	116	59,7	66	44,4	59,5
БДМУ	140	58,4	66,9	39,6	56,7
ДМА	364	58	65,8	35,4	60,1
ВНМУ	341	57,2	66,5	35	56,7
ХНМУ	189	57	65,6	37	56,1
УжНУ	98	56,9	63,9	37,8	58,2
ІФНМУ	242	56,6	64,2	39,3	55,4
ТДМУ	149	56,6	66,8	29,9	57,5
УМСА	161	56	63,6	35,7	56,9
НМАПО	442	55,4	62,5	33,3	58,3
ХМАПО	301	54,8	61,9	31,9	58,1
ЗМАПО	51	53,5	65,5	22,5	54,2
УВМА	28	52,1	57,9	35,7	53,6
НМУ	233	51,3	59,9	25,8	54,1
КМУУАНМ	16	48,1	56,3	28,1	47,9
Нац. пок.	3845	57,4	65,2	36,2	58,6

Таблиця 4. Результати складання ліцензійного іспиту інтернами-громадянами України за спеціалізаціями. Крок 3. Загальна лікарська підготовка. 24.03.2015 р.

Код спеціальності інтернатів	Назва спеціальності інтернатури	Кількість інтернів	Тест (%)	Субтести (%)												
				Загальні питання	Невідкладні стани	Організація допомоги в екстремальних ситуаціях	Медична допомога в бойових умовах	Терапевтичний профіль	Хірургічний профіль	Педіатричний профіль	Акушерсько-гінекологічний профіль	Інфекційний профіль	Діагностика та диференціальна діагностика	Лабораторно-інструментальне обстеження	Ведення пацієнта	Профілактика та прогноз стану хворого
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1	Акушерство та гінекологія	219	74,8	83,2	76,3	70,8	54,9	74,1	73,1	79,8	83,1	71,2	75,3	75,8	74,1	78,4
2	Анестезіологія	38	79,6	89,3	81,2	74,8	57,1	80,4	77,4	85,8	81,8	76	80	78,5	80,1	80,8
3	Дерматовенерологія	137	72,5	79,7	74	69,3	50,7	72,6	70,7	78,2	76,1	69	73,5	74,4	71,5	74,2
4	Загальна практика – сімейна медицина	1369	78,8	86	80,4	74,6	59,3	79,4	76,3	85,5	82,7	73,4	80	79,8	77,8	81,3
5	Інфекційні хвороби	37	77,8	81,7	79,5	73,9	61,1	77,9	75,6	84,5	79,8	75,3	79,1	80,3	76,8	78,4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
6	Лабораторна діагностика	44	73,2	79,3	74,5	70,2	54,8	73,5	73	77,7	77,1	65,2	74,6	73,1	72,2	75,9
8	Медицина невідкладних станів	184	77	84	78,7	71	62,7	77,4	74,2	83,7	80,8	73,1	77,6	76,8	77,1	77,2
9	Неврологія	123	78,5	86,8	79,9	74,8	56,7	79,5	75,9	84,1	83	72,6	79,9	77,8	77,5	81,2
10	Нейрохірургія	8	77,1	85,3	78,9	73,6	51,3	79,8	71,7	84	81,7	73,4	80,1	78,7	75,3	73,1
11	Онкологія	3	80,2	84,3	81,9	78,1	56,7	83,1	72,2	86,5	82,2	83,3	80,6	82,4	80	79,5
12	Ортопедія і травматологія	81	73,4	80,2	74,2	70,9	59,4	72,5	74	78,3	73,2	70,3	74,4	75,3	72,4	76,4
13	Отоларингологія	35	74,9	83,4	76	71,8	56,6	75,5	72,9	80,3	77,1	72	75,5	75	74,7	77,4
14	Офтальмологія	62	78,1	85	79,7	74,8	55,8	78,1	76,7	84,3	81,2	74,2	78,3	81,2	77,5	82,3
15	Патологічна анатомія	36	78,5	85,9	80	74,1	60,0	79	76,3	84,4	80,6	75	79,5	80,9	77,4	80,6
16	Психіатрія	74	76,3	83,5	77,6	73,5	55,9	76,8	74,3	80,4	80,2	75,4	77	77,3	76	78
17	Радіологія-діагностика	4	76,8	85,3	78,3	72,9	55,0	76,7	77,1	80,5	76,7	76,6	77,1	82,4	78,1	67,3
18	Радіологія-терапія	3	73,2	88,2	73,7	69,5	53,3	72	73,9	79,2	75,6	68,8	72,2	76,5	73,3	79,5
19	Судово-медична експертиза	25	70,9	77,6	72,5	65,3	56,8	71,1	68,8	76,5	74,1	66	72,4	69,4	69,4	74,5
21	Урологія	32	76,8	84,4	78,2	72,1	61,9	76,1	76,7	82,5	79,2	71,9	77,3	79,6	75,9	81
23	Хірургія	174	74,8	81,4	76,4	69,7	59,9	74,5	75,1	79,4	77,2	69,6	76,4	75,1	73,8	77,5
24	Дитяча анестезіологія	27	78,4	87,8	80,1	72,6	59,3	78,3	76,2	85,1	82,2	76,2	79,1	77,8	78,8	79,5
28	Дитяча отоларингологія	16	70,4	76,5	72,3	65,7	50,6	70,8	66,4	79,5	74,2	68	73,1	68,4	68,5	70,7
31	Дитяча хірургія	18	74,4	83,7	75,6	70,5	57,2	72,6	74,4	82,3	76,3	71,5	76,5	74,8	73	77,4
34	Неонатологія	21	80	90,5	81	75,9	62,4	78,9	77,2	88,4	83,5	79,8	79,6	80,7	80,2	83,2
35	Педіатрія	247	75,7	81,6	77,5	72	53,5	75,5	73,5	83,9	78,7	71,7	76,6	76,4	74,9	79,4
37	Загальна гігієна	95	71,9	76,9	72,7	71,2	54,2	71,3	71,3	77,2	74,9	68,7	73,4	73,4	70,2	76,7
42	Епідеміологія	60	70,3	73,8	71,7	68,2	53,2	70,2	68,4	77,3	73,4	66,5	72,5	71,7	68,2	73,3
44	Мікробіологія і вірусологія	16	73,3	79	74	73,6	51,3	73,4	73,7	76,6	75	68	74	73,9	72,2	78,4
53	Радіологія	145	74,2	81,1	75,4	71,6	54,7	74,1	73,2	80,3	77,7	67,8	74,7	75,6	73,7	77,1
54	Медична психологія	2	75,5	85,3	77,9	67,1	55,0	74,7	71,7	84,4	80	78,1	75	79,4	75	84,6
55	Внутрішні хвороби	1	69,5	76,5	74,6	54,3	40,0	66,7	71,7	75	80	62,5	71,4	58,8	71,3	61,5
55	Внутрішні хвороби	343	77,1	84,1	78,8	73,1	55,5	77,9	74,8	82,8	80,8	71,9	78	78,5	76,3	78,9
56	Пульмонологія та фізіатрія	59	77	81,9	78,7	73,3	58,6	77,5	74,8	83,7	80,3	71,8	78,3	78,7	75,7	78,7
57	Клінічна онкологія	24	73,6	78,9	76,2	66,3	53,8	73,5	72,3	79,7	77,2	68,8	75,3	72,5	72,4	76,3
58	Анестезіологія та інтенсивна терапія	79	79,5	87,9	81,3	74,1	59,7	79,9	77,4	86,2	83	74,4	80,5	80,1	79,4	78,9
62	Спортивна медицина	4	58,6	61,8	60	52,9	55,0	56	59,6	66,4	65	51,6	64,6	54,4	53,8	63,5
	Національний показник	3845	76,8	83,8	78,3	72,7	57,4	77,0	74,8	83,0	80,5	72,0	77,8	77,7	75,9	79,2

при бойовій травмі” варіюються у межах 62,7 % – 40 %. Вищі за національний показник за цим субтестом мають інтерни таких спеціальностей: “Медицина невідкладних станів” (62,7 %; 184 інтерни), “Неонатологія” (62,4 %; 21 інтерн), “Урологія” (61,9 %; 32 інтерни), “Інфекційні хвороби” (61,1 %; 37 інтернів), “Патологічна анатомія” (60,0 %; 36 інтернів), “Хірургія” (59,9 %; 174 інтерни), “Анестезіологія та інтенсивна терапія” (59,7 %; 79 інтернів), “Ортопедія і травматологія” (59,4 %; 81 інтерн), “Загальна практика – сімейна медицина” (59,3 %; 1369 інтернів), “Дитяча

анестезіологія” (59,3 %; 27 інтернів) та “Пульмонологія та фтизіатрія” (58,6 %; 59 інтернів).

Висновок. Таким чином, результати складання ліцензійного іспиту “Крок 3. Загальна лікарська підготовка” за субтестом “Медична допомога в бойових умовах” свідчать про наявність критичної ситуації щодо якості підготовки лікарів-інтернів з питань надання медичної допомоги в бойових умовах, зокрема з надання медичної допомоги при бойовій травмі. Це потребує вжиття керівниками вищих медичних навчальних закладів дієвих заходів щодо поліпшення якості підготовки лікарів-інтернів із зазначених питань.

Отримано 30.03.15